

ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 1
София, 19 януари 1999 г.
конституционно дело № 37/1998 г.
съдия-докладчик Димитър Гочев
(Обн., ДВ, бр.7 от 26 януари 1999 г.)

Конституционният съд в състав: Живко Сталев – председател, и членове: Асен Манов, Цанко Хаджистойчев, Станислав Димитров, Неделчо Беров, Димитър Гочев, Стефанка Стоянова, Иван Григоров, Тодор Тодоров, Александър Арабаджиев, Георги Марков, Маргарита Златарева, при участието на секретар-протоколиста Гергана Иванова разгледа в закрито заседание на 19 януари 1999 г. конституционно дело № 37 от 1999 г., докладвано от съдията Димитър Гочев.

Делото е образувано по искането на главния прокурор на Република България за установяване противоконституционност на Закон за допитване до народа за премахване на монархията и провъзгласяване на народна република и за свикване на Велико народно събрание. Законът е приет от XXVI народно събрание и е обнародван в “Държавен вестник”, бр.174 от 2 август 1946 г.

В искането се поддържа, че атакуваният закон предвижда провеждането на референдум относно формата на държавно управление, която е била конституционно установена и затова може да бъде променена само с изменение на Конституцията. Този начин на промяна на формата на държавно управление противоречи на действащата Конституция, която предвижда друг ред за изменение, включително и промяна на формата на държавно управление.

Конституционният съд съобрази следното:

Атакуваният закон е в два раздела. Първият раздел има за предмет организирането и провеждането на допитване до народа за премахване на монархическата форма на държавно управление и провъзгласяване на България за република. За тази цел Народното събрание упълномощава правителството да произведе допитването, като се определя и датата на допитването – 8 септември 1946 г.

Предмет на втората част на атакувания закон е избор и свикване на Велико народно събрание за изработване на нова Конституция.

И в двете си части законът е с еднократно действие. С провеждане на допитването на 8 септември 1946 г. и със свикването на Велико народно събрание се изчерпва неговото действие.

Атакуваният закон няма за предмет общо правило за промяна на формата на държавно управление, което, ако не е било изрично отменено или отменено по силата на последваща конституционна норма, която създава друг ред за промяна на формата на държавно управление, би било в сила.

Очевидно се отнася до закон, който предхожда действащата Конституция. До предконституционните закони се отнася § 3 от преходните и заключителните разпоредби на Конституцията. Според § 3, ал.1 “завареното право остава в сила, освен ако противоречи на Конституцията”. От тази разпоредба се вижда, че завареното право трябва да е още в сила по време на новата Конституция, за да може спрямо него да се приложи цитираната разпоредба. Ако то е престанало да действа още преди влизане в сила на действащата Конституция, недопустимо е да се проверява дали то съответства на Конституцията или й противоречи.

Такъв е случаят със закона, предмет на искането. Именно затова е безпредметно да се проверява дали той съответства на Конституцията или не. Тази безпредметност прави искането недопустимо.

Вторият извод, който следва от анализа на § 3 ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Конституцията е, че когато той говори за противоречие между заварения от Конституцията закон и нея той има предвид противоречие по същество, т.е. несъвпадение между даденото от закона и даденото от Конституцията разрешение на съответната материя, а не неспазване на предвидения от Конституцията ред за издаване на закона, респ. за нейното изменение и реда, по който е бил издаден завареният закон. Този извод се налага от очевидната невъзможност да бъде спазена при издаването на заварения закон процедура, предписана от Конституция, която при издаване на заварения закон не е съществувала. Да се изисква съобразяване с още несъществуваща процедура е равнозначно да се изисква изпълнение на невъзможното. А е добре известно, че за невъзможното няма задължение. Като изисква при издаване на атакувания закон да е била спазена приетата след него сега действаща Конституция, искането изисква невъзможното. Затова то е и на това основание недопустимо.

Затова Конституционният съд намира, че не е налице действащ закон, предмет на настоящото производство, поради което не е компетентен да се произнесе по същество.

На основание чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционния съд

О П Р Е Д Е Л И:

Не допуска за разглеждане по същество искането на главния прокурор на Република България за установяване на противоконституционност на Закона за допитване на народа за премахване монархията и провъзгласяване на народна република и свикване на Велико народно събрание (Държавен вестник, бр.174 от 2 август 1946 г.).

Прекратява конституционно дело № 37 от 1998 година.

Препис от това определение да се изпрати на главния прокурор на Република България.